

Afdøde Medlemmer.

K. Rørdam

Fotografi fra 1894.

Den 29. Juli 1939 døde Professor, Dr. phil. KRISTIAN RØRDAM, Ugedagen efter at han var fyldt 79 Aar, og dermed var et arbejdsomt Liv afsluttet. Som ældste Søn af den ansete Kirkehistoriker, Sognepræst, Dr. phil. & theol. HOLGER RØRDAM levede han den største Del af sin Barndom og første Ungdom i Præstegaarde i Sønderjylland, paa Sjælland og paa Fyn. Hans levende Sans for Naturen og Naturlivet var derved tidlig bleven vakt. I 1884 blev K. RØRDAM cand. mag. i Kemi og blev Assistent ved Universitetets kemiske Laboratorium i Studiestræde, samtidig med at han, fra 1882 til 1888, var Assistent ved Mineralogisk Museum paa Frue Plads.

I Foraaret 1888 blev Danmarks geologiske Undersøgelse oprettet med Prof. JOHNSTRUP som Leder. Paa Opfordring af JOHNSTRUP paabegyndte RØRDAM 1. Juli samme Aar i Nordsjælland Undersøgelserne i Marken efter at have foretaget korte Rejser til Sverige og Tyskland for at sætte sig ind i de praktiske Fremgangsmaader. Det er forstaaeligt, at det baade var med Ængstelse og med Glæde, at den knap 28-aarige, unge

Mand som den første skulde sætte dette geologiske Kortlægningsarbejde i Værk, som JOHNSTRUP tænkte skulde endes i Løbet af 20 Aar. Men det kom her RØRDAM til Hjælp, at han gik i Gang med Arbejdet i Troen paa, at der i Diluviets Lejringsforhold ligesom »i alle andre geologiske Formationer« var lovbunden Orden og ikke Regelløshed, saaledes som den mere skeptiske og forsigtige, dengang 70-aarige Prof. JOHNSTRUP mente.

Han fremmede sin Del af Kortlægningen med saa stor Kraft, at den i 1895 omfattede over 5000 km², ca. $\frac{2}{3}$ af Sjælland, og saaledes at der ved Aarhundredskiftet var udgivet 8 sjællandske Kortblade.

Utilfredsstillet af sin geologiske Virksomhed løsnede RØRDAM dog fra 1896 Forbindelsen med Danmarks geologiske Undersøgelse og gik over i det praktiske Erhvervsliv, først — indtil 1900 — som Direktør for de norske Anker'ske Marmorbrud, derefter i to Aar som Leder af Forsøgsdrift af Kobberminer i Siam, hvorfra han i 1901 sendte sin Familie nogle særdeles fornøjelige »Junglebreve«, som senere blev trykt i et københavnsk Dagblad. I 1902 vendte han atter tilbage til Danmark og overtog fra en Svoger Hovedgaardens Stubbergaard, hvor Naturlivet med Jagt og Fiskeriet i Stubbergaard Sø især fangede hans personlige Interesse udover Gaardens Drift.

Da den hidtidige Professor i Agrikulturkemi og Jordbundslære ved Landbohøjskolen C. F. A. TUXEN døde i Novbr. 1903, laa det lige for, at K. RØRDAM søgte det ledigblevne Professorat. Med sin Uddannelse baade som Kemiker og Geolog og sidst som praktisk Landmand mødte han med saadanne faglige Forhaandsbetingelser for at udfylde Embedet, at ingen kunde gøre ham Rangen stridig. I 1906 blev han desuden Statens Konsulent i Agrikulturkemi og besad de to Poster indtil henholdsvis 1930 og 1932.

RØRDAM's Stilling inden for den danske, geologiske Verden — som det her ligger nærmest at tænke paa — var fra første Færd temmelig isoleret. Dette stod i nær Sammenhæng med personlige Egenskaber hos ham selv og med Forholdet til hans jævnstillede Fagfæller, hvis Naturel var stærkt forskellige fra hans. Han trak sig uvilkaarligt tilbage i sig selv, naar han følte sig ilde berørt af sine Omgivelser.

Han var Medlem af Dansk Geologisk Forening fra dens Stiftelse indtil sin Død og var fra 1897 til 1899 som Næstformand Medlem af Bestyrelsen. Men han har kun en sjælden Gang holdt Foredrag og har vist ingensinde deltaget i Foreningens Ekskursioner. Vi har dog al Grund til her at mindes ham som den første Pioner for den geologiske Kortlægning herhjemme, med alle de Vanskeligheder en saadan Nybegyndelse kunde rumme.

Til Belysning af RØRDAM's Naturel skal jeg nævne et enkelt, tilsyneladende uanseligt Træk. Under mit Samarbejde med ham i Halvfemsene kom han ved en given Lejlighed med den Bemærkning, at han i Modsætning til sin Fader hellere skar Seglgarnsbaandet om en Pakke over, end han vilde spille Tiden med at løse Knuden. Dette afspejlede i al sin Lidenhed den Egenskab hos ham, at det ikke laa saa meget for hans foretagsomme Natur at følge alle et Problems indviklede Traade

til Ende, som ved en hurtig Slutning at faa Problemet til Side uden omstændeligt at ænse dets mere eller mindre vanskelige Knuder. Han saa ikke og troede ikke paa den Indfiltrethed, som andre kunde »spilde Tiden« paa at besvære sig med. Derfor kunde han faa Tingene fra Haanden, og den nytilkomne Kommission for Danmarks geologiske Undersøgelse efter Professor JOHNSTRUP's Død kunde derfor ogsaa i 1896 over for de bevilgende Myndigheder og den øvrige Omverden skilte med, at der ved Foraaret 1895 — altsaa efter 7 Aars Virksomhed — allerede forelaa 6 geologiske Publikationer. Deraf bar ikke mindre end de fem RØRDAM's Navn, medens de sidestillede Geologer endnu ingen havde sendt ud. Man kan da heller ikke undre sig over, at det med den Resolutiøshed og Energi, hvormed Resultaterne af hans Undersøgelser blev præsenteret paa Tryk, undertiden gik ud over de mere indgaaende Overvejelser, som maaské kunde have sikret hans skriftlige Arbejder en varigere Betydning, end visse af dem nu kan paaregne.

Den mest helstøbte og konsekvent gennemførte af RØRDAM's videnskabelige Afhandlinger er fra 1897, om »Kridtformationen i Sjælland i Terrænet mellem København og Køge, og paa Saltholm«. Der er her paa petrografisk Grundlag givet en systematisk Inddeling af Kalkaflejringerne, som vil bevare sin Værdi, selv om den ikke kan danne Grundlag for nogen Aldersinddeling. — For den geologiske Undersøgelse i Nordsjælland var Hovedopgaven »at tilvejebringe et nøjagtigt Kjendskab til de derværende Alluvialdannelser, især Cardium-Lagenes Udstrækning, Mægtighed og Beskaffenhed langs Kysterne, Vigene og de tørlagte Sunde«. Denne Opgave gav RØRDAM Stoffet til hans Doktor-disputats: »Saltvandsalluviet i det nordøstlige Sjælland«, hvor han har givet et godt Grundlag for Forstaaelsen af disse Lags Opræden og Aldersforhold. Derimod er der noget heterogent over Afhandlingens Form, idet der er medtaget en Del uvedkommende Stof, som rettelig hørte hjemme i den efterfølgende Kortbladsbeskrivelse.

RØRDAM's skriftlige Produktion, der for en stor Del er af geologisk Art, ofte med et stærkt kemisk Islæt, vil trods Svagheder bevare sin Interesse ved sit Tidspræg og som et menneskeligt Dokument til Belysning af RØRDAM selv. Hans Stil kunde være meget let og levende; derved fik saaledes visse Dele af hans 3 Bind store Geologi og Jordbunds-lære sit særlige Værd, ligesom han i »Frem« gav en god og letlæselig Fremstilling af Danmarks Tilblivelse. Ligesaa havde han en ramrende Evne til at give sine Domme om Personer og Forhold en djærv og humoristisk Form, hvor det drejede sig om, hvad han saa paa med Kritik. Medens han omfattede JOHNSTRUP og JAPETUS STEENSTRUP med stor Sympati, gjaldt dette ikke FORCHHAMMER, som han derimod ofte var ude efter, og om hvem han bl. a. har brugt den Bemærkning, at han »red sine Kæpheste, saa Skummet stød dem om Mulerne«.

Efter den udmærkede Evne, K. RØRDAM havde til at forme sine Meninger paa Papiret, kunde man paa Forhaand haft Grund til at tro, at hans Foredragsform ogsaa var frisk og livlig. Men det var ikke Tilfældet. Han var saa fast bundet til sit Manuskript, at den mundtlige Fremstilling blev en noget farveløs Oplæsning, hvor de skrevne Morsom-

heder let mistede deres Kolorit. Han kunde her ikke hamle op med sin Forgænger ved Landbohøjskolen, selv om han havde en langt større Viden paa de Omraader, Undervisningen gjaldt.

Saaledes som jeg har kendt ham, var RØRDAM let at samarbejde med som Overordnet, da han var usmaalig og gav sine Medarbejdere de friest mulige Arbejdskaar.

RØRDAM levede et særdeles harmonisk Hjemliv sammen med sin Hustru, der som Datter af Biskop SKAT RØRDAM var hans Kusine, og som døde i 1934 efter 48 Aars Ægteskab. Hendes Død var for ham et uhyre personligt Tab. Med sin frejdige Natur og varmhjertede Sindelag var hun ham en værdifuld Støtte, naar han mødte Modgang og Uvillie udefra og nagedes af Bitterhed derover.

Vi Mennesker har alle vore Svagheder og vore Brøst sammen med stærkere Sider. Professor RØRDAM havde sine, og hans Begrænsning var det ikke vanskeligt at faa Øje paa. Men alle de, der har kendt ham fra den Tid, han stod i sin fulde Manddomskraft, vil bevare Mindet om ham som den særpræget karakterfulde, initiativrige og virksomme Personlighed han var.

V. MILTHERS.